
Ateneu Barcelonès

TERTÚLIA DITIRÀMBICA
sobre TEMES HUMANS.

FILOSOFIA CASUAL
a partir de PEL·LÍCULES,
GRAFISMES o
DISPARADORS ESTRANYS.

TEMA 2: IDEALS VS PASSIONS

De la mà de Luchino Visconti, 'Senso'
(Itàlia, 1954)

Xavier Cabús

Si el primer document proposat en aquesta trilogia sobre l'amor i la poesia va ser Subiela 'El lado oscuro del corazón', la proposta d'aquest mes vol re visitar el tema des d'un punt de vista radicalment diferent: des de la reflexió decadentista que ens va proposar Visconti.

Què és la bellesa? Què és l'erotisme? Què és l'amor? Si algú ens ho havia d'explicar, que

sigui un aristòcrata; i si és un aristòcrata passat al comunisme, molt millor.

Parlem de Luchino Visconti (ja ho hem dit), i de la seva quarta pel·lícula: 'Senso'; la primera en què abandona el neorealisme de 'La terra trema' i explora, des de la perspectiva del decadentisme, el sotmetiment voluntari a les formes belles, en una avançada de 'Mort a Venècia'.

Òpera en estat pur; melodrama. El cinema entès com esculpir en el temps. Bellesa; bellesa prístina a cada plànol, en cada detall del decorat, en cada gest dels actors (Visconti s'inspira en coneguts quadres romàntics per elaborar les escenes); tanta bellesa que l'argument sembla no importar. Com en l'òpera. És rellevant no entendre la lletra quan hom és espectador de 'Il trovatore'? De fet, l'acció de 'Senso' s'enceta a La Fenice, el temple venecià del bel canto, i la trama està inspirada en la novel·la homònima de Camillo Boito, que fou llibretista de Verdi. De manera que caldrà venir preparats per sotmetre's a aquesta litúrgia

Abandonar-se a les sensacions. 'Senso'. En la Venècia convulsa de 1866, sotmesa a l'Imperi Austrohongarès, quan el nacionalisme romàntic garibaldí ja està sacsejant el model de la Restauració i ja està a punt d'esclatar la guerra d'alliberament, la comtessa Serpieri (dona granada però encara formosíssima, casada sense fills, ociosa i diletant encara que de moment compromesa amb la causa del nacionalisme italià) s'enamora bojament d'un tinent de l'exercit ocupant. El drama està servit. Particularment quan el tinent és un "homme fatal" que anticipa ja la transvaloració burgesa i que no creu en cap causa que no sigui la de sí mateix i que ha arribat a l'exercit pel gust de lluir un uniforme de debò elegant. El mateix uniforme, amb una capa

blanca mantejada amb arrogància i juvenesa marcial de què s'enamorarà la Serpieri.

Quin és el preu de cadascú? La comtessa traeix el marit, la pàtria, la seva classe social, els ideals, el seu mentor intel·lectual, ho abandona tot i es deixa emportar per una carícia (la carícia d'un narcisista, d'altra banda). Abandona la seva voluntat en una voluntat aliena (aquí s'hauria d'haver llegit Sacher Masoch, per entendre-ho millor); i perd la dignitat. La passió pot molt més que els principis —però almenys és una passió prou noble: la passió per la bellesa—. Molt més innoble —em sembla a mi— serà la revenja, quan se senti humiliada per l'amant i denunciada en la inanitat d'aquest deixar-se balandrejar pel goig dels sentits. Però aquest final es reserva a qui vulgui venir a veure la pel·lícula.

El tema és, doncs, l'amor; l'amor i la bellesa. Passió i exaltació, degradació i humiliació. Aquesta dialèctica. Per a qui ho hagi viscut o a qui li sàpiga greu de no haver-ho pogut viure.

Sou convidats a l'Òpera.